

องค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ของโรงเรียนประถมศึกษา ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน*

THE ELEMENTS OF CONTINUOUS LEARNING OF TEACHER IN THE PRIMARY SCHOOL IN THE SOUTHERN BORDER PROVINCES

ทิตนา แสงระวี

Thisana Sangravee

เรชา ชูสุวรรณ

Recha Choosuan

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Prince of Songkla University, Thailand

Email: thisana_sangravee@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาขอบข่ายองค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ของโรงเรียนประถมศึกษา ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน และเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ของโรงเรียนประถมศึกษา ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาขอบข่ายองค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 27 คน และคัดกรองตัวแปรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าตัวแปรมีความเหมาะสม เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ได้ ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ของโรงเรียนประถมศึกษา ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) จำนวน 300 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 591 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ของโรงเรียนประถมศึกษา ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน มีองค์ประกอบจำนวน 6 องค์ประกอบ จำนวนตัวบ่งชี้ 42 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 การเข้าพลังทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 15 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 การสร้างช่องทางการเรียนรู้ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 การสร้าง

* Received August 11, 2021; Revised February 27, 2022; Accepted April 7, 2022

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 5 เทคโนโลยีสารสนเทศ
เพื่อการเรียนรู้ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 6 การสนับสนุนทางสังคม จำนวน 3 ตัว
บ่งชี้

คำสำคัญ: องค์ประกอบ, การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู, โรงเรียนประถมศึกษา, พื้นที่จังหวัด
ภาคใต้ชายแดน

Abstract

The objective of the study were to examine scope of the elements of continuous learning of teacher in the primary school in the southern border provinces and to verify the elements of continuous learning of teacher in the primary school in the southern border provinces. This research is divided into 2 phases. 1) Scope of the elements of continuous learning of teacher in the primary school in the southern border provinces from review of related literatures and brought the information to interview 27 experts and variable screening by 5 connoisseurship. The experts considered that the variable was appropriate, possible and applicable. 2) Verify of elements of continuous learning of teacher in the primary school in the southern border provinces to using exploratory factor analysis 300 schools with 591 copies. The result revealed that elements of elements of continuous learning of teacher in the primary school in the southern border provinces got 6 elements 42 indicators consist of 1) The stimulating energy of self-directed learning 15 indicators 2) The academic leadership of school administrators 9 indicators 3) Learning organization 6 indicators 4) Professional learning community 6 indicators 5) Information technology for learning 3 indicators and 6) Social support 3 indicators.

Keywords: Elements, Continuous learning of teacher, Primary school, The southern border provinces.

บทนำ

หลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยมีครูเป็นบุคคล

สำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องได้รับการพัฒนา ด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพและศักยภาพเท่าทันการเปลี่ยนแปลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ดังนั้นสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาครูหรือบุคลากรทางการศึกษาต้องเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนา เพื่อให้คุณภาพที่เกิดขึ้นภายในตัวครูส่งผลไปยังผู้เรียนที่มีคุณภาพในลำดับต่อไป (Freire, P., 1996)

ด้วยความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา เมื่อทำการพิจารณาปัญหาเชิงลึก พบว่ามีปัญหาอยู่ 3 ประเด็น คือ คุณภาพการศึกษา โอกาสทางการศึกษา และปัญหาสวัสดิภาพ สวัสดิการครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) ซึ่งปัญหาดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา คุณภาพครู และคุณภาพของนักเรียนในพื้นที่อย่างสัมพันธ์กัน ดังนั้นผู้รับผิดชอบด้านการยกระดับคุณภาพ การศึกษาทุกระดับในเขตพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดนต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของพื้นที่ค่อนข้างมาก (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2552) เมื่อทำการพิจารณาคุณภาพ การศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน พบว่า ผลการทดสอบระดับชาติตกต่ำต่อเนื่องทุกปี (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2560) อีกทั้งเรื่องของการพัฒนาหลักสูตรและการสอน การบริหารการเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยีในการบริหาร การสร้างสิ่งแวดล้อมใหม่ในการ เรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้าง ความตระหนักในการเรียนรู้ของครูภายในสถานศึกษา สร้างสรรค์คุณภาพการศึกษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (ทิฆัมพร สมพงษ์ และคณะ, 2559) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องเป็นบุคคลต้นแบบทางการเรียนรู้ สนับสนุน และเปิดโอกาสในการ เรียนรู้ของครู ประสานหน่วยงานภายในและภายนอกสถานศึกษา พร้อมทั้งรื้อพลังทางการ เรียนรู้ของครูภายในสถานศึกษาให้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเอง ความมุ่งมั่นใน การพัฒนาทางวิชาชีพ สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Knowles, M. S., 1975, b) อันเกิดจากการค้นหาความต้องการ วางแผน แสวงหาวิธีและแหล่งเรียนรู้ และประเมินผลการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative learning) พัฒนาขึ้นโดยเมซิโรว์ (Mezirow, J., 2000) ที่เกี่ยวข้องกับวิธีการ ค้นหาและอธิบายการเรียนรู้ของบุคคลว่า สร้างขึ้นและพัฒนาให้อยู่ในตัวบุคคลได้ โดยการ เรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงเป็นการจัดการกับปัญหาที่เข้ามาในระหว่างการเรียนรู้ เป็นการ เรียนรู้ที่ลดทอนการเรียนรู้แบบเดิมของบุคคล และลดทอนสิ่งที่บุคคลเรียนรู้มาก่อน ในทาง กลับกันการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ที่ทำให้บุคคลได้วิธีการ เรียนรู้และความรู้ใหม่ นอกจากนี้แล้ว จัดสภาพแวดล้อมและการดำเนินงานภายในสถานศึกษา ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของครู ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้เกิดเป็นกิจนิสัย

เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพของครูอย่างต่อเนื่อง (Gibson, J. M., 1991) และ (Pedler, M., Burgoyne, J. & Boydell, T., 1988)

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า ครูเป็นกำลังหลักในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ที่ผ่านมามีการพัฒนาครูหลากหลายรูปแบบ แต่ไม่อาจตอบสนองกับบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน ที่มีข้อจำกัดเรื่องการขาดแคลนครูเชิงคุณภาพ การย้ายออกนอกพื้นที่ของครู อันเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบ และครูที่อยู่ในพื้นที่เป็นครูที่สอนไม่ตรงวุฒิ ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ว่าหากจะพัฒนาครูต้องดำเนินการเรื่องใดบ้าง และต้องทำอะไร เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน สำหรับนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาครูต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาขอบข่ายองค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่ององค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาขอบข่ายการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู โดยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับองค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู และวิธีการพัฒนาครูเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน

ขั้นตอนที่ 3 การคัดกรองตัวแปรและสังเคราะห์ขอบข่ายการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครูโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดนที่มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2560 สูงกว่าระดับเขตพื้นที่การศึกษา

ครอบคลุม 9 เขตพื้นที่การศึกษา และ 9 โรงเรียน ในจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ประกอบด้วย ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคลากร ผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน 9 คน และผู้อำนวยการโรงเรียน และครู จำนวน 18 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 27 คน

การคัดกรองตัวแปรและสังเคราะห์ขอบข่ายการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ด้วยแบบคัดกรองตัวแปรและขอบข่ายเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เลือจากนักวิชาการหรือผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการพัฒนานโยบายการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการนำนโยบายการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาสู่การปฏิบัติ เลือจากนักวิชาการหรือผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการบริหารการศึกษาหรือการบริหารสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน และมีผลงานในด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษาหรือการพัฒนาบุคลากรภายในหน่วยงาน ไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการปฏิบัติตามนโยบายการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา เลือจากผู้ที่ดำรงตำแหน่งข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนประถมศึกษาของพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน และมีผลงานดีเด่นทางวิชาการ จำนวน 3 ท่าน รวมผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

การวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนประถมศึกษาของเขตพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน ซึ่งการพิจารณากลุ่มตัวอย่างทำการพิจารณาจากอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรไม่ควรน้อยกว่า 10 ต่อ 1 และทำการเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 9 เขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 300 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน 300 คน และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนประถมศึกษาของเขตพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน 300 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 600 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การรวบรวมข้อมูลหลายชนิด โดยใช้เทคนิคหลายแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ตัวผู้วิจัย และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi- Structured Interview Protocol) เกี่ยวกับเกี่ยวกับองค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู และวิธีการพัฒนาคูเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน

การคัดกรองตัวแปรและสังเคราะห์ขอบข่ายการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครูโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้แบบสอบถามเพื่อคัดกรองตัวแปรและขอบข่ายเนื้อหาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ของครูของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสรุปข้อบ่งชี้ของเนื้อหาและตัวแปรการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู จำนวน 16 ข้อบ่งชี้เนื้อหา 53 ตัวแปร

การวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการคัดกรองตัวแปรโดยผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู มารวบรวมในการสร้างแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ สำหรับวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครูของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครูของโรงเรียนประถมศึกษา ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน จัดทำกรอบแนวคิดพร้อมจัดทำแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

2. ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบตัวต่อตัว ซึ่งได้ข้อมูลรอบด้านครบถ้วน ครอบคลุมองค์ประกอบ และทำการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ และสรุปผลจากการสัมภาษณ์

3. ส่งแบบสอบถามเพื่อคัดกรองตัวแปรและข้อบ่งชี้เนื้อหาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครูของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน จำนวน 9 ชุด ถึงผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาระดับการกำหนดนโยบาย ระดับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และระดับผู้ปฏิบัติตามนโยบายทางไปรษณีย์ พร้อมขอความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามเพื่อคัดกรองตัวแปรและข้อบ่งชี้เนื้อหาคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแบบสอบถามเพื่อคัดกรองตัวแปรและข้อบ่งชี้เนื้อหา

4. เก็บข้อมูลและแบบสอบถามส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนประถมศึกษาของพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 600 ฉบับ พร้อมขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการส่งและรับคืนออกเป็น 2 วิธี คือ การส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง และการส่งและรับแบบสอบถามทางไปรษณีย์แบบลงทะเบียน กำหนดส่งแบบสอบถามคืนภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่ส่ง และผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 591 ฉบับ

5. จัดเตรียมข้อมูลเพื่อบันทึกคะแนนที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลเป็นรายข้อจนครบทุกข้อในแต่ละชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปด้วยสถิติ Factor Analysis ในรูปแบบของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การวิเคราะห์และตีความองค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู และวิธีการพัฒนาครูเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation) เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในด้านความถูกต้องของข้อมูลที่ทำการเก็บรวบรวม และใช้เทคนิคการจำแนกและการจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy) และการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) เพื่อให้ได้ประเด็นสำคัญ จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดให้ผู้ทรงคุณวุฒิคัดกรองตัวแปร โดยการพิจารณาความเหมาะสม ความสอดคล้องของขอบข่ายตัวแปร และความเป็นไปได้ทางทฤษฎีของตัวแปร โดยใช้วิธีการนับความถี่ และการสังเคราะห์พร้อมสรุปขอบข่ายและตัวแปร การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครูในโรงเรียนประถมศึกษาของพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน และนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการสร้างแบบสอบถามการวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู โดยวิเคราะห์องค์ประกอบแบบส่วนประกอบสำคัญ (Principle Component Analysis) และหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal) โดยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax Method) วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อนำตัวบ่งชี้ที่มีจำนวนมากมาจัดไว้ด้วยกันเป็นองค์ประกอบ เป็นการพิจารณาค่าสถิติที่เกี่ยวข้องกันในแต่ละตัวบ่งชี้ ผลการวิเคราะห์ มีค่าไอเกน (Eigenvalue) มากกว่า 1 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative Percentage of Variance) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ (Factor Loading) มากกว่า 0.30 (ยูทส ไกยวรรณ์, 2556) เป็นวิธีที่เหมาะสมในการลดจำนวนตัวบ่งชี้ให้เหลือน้อยที่สุด แต่สามารถอธิบายความหมายได้มากที่สุด ได้ผลรวมความแปรปรวนร่วมสูงสุดสำหรับองค์ประกอบแต่ละตัว ส่งผลให้ความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบ แสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้มีความเป็นอิสระต่อกันง่ายต่อการแปลความหมาย และใช้เกณฑ์ตัดสินการคัดเลือกตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบต้องมีตัวบ่งชี้ตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่ององค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ขอบข่ายองค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ของโรงเรียนประถมศึกษา ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน พบว่า จากการวิเคราะห์เนื้อหา เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดและประเด็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครูเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู 5 ด้าน คือ 1) สมรรถนะสำคัญของครู 2) พลังแห่งการเรียนรู้ 3) บุคลิกภาพแห่งการเรียนรู้ 4) ภาวะผู้นำแห่ง

การเรียนรู้ และ 5) โรงเรียนแห่งการเรียนรู้ โดยนำกรอบแนวคิดและประเด็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครูมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคลากร พบว่า การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู 5 ด้าน 16 ขอบข่ายเนื้อหา 53 ตัวแปร คือ ด้านที่ 1 สมรรถนะสำคัญของครู 3 ขอบข่ายเนื้อหา จำนวน 9 ตัวแปร ด้านที่ 2 พลังแห่งการเรียนรู้ 3 ขอบข่ายเนื้อหา จำนวน 9 ตัวแปร ด้านที่ 3 บุคลิกภาพแห่งการเรียนรู้ 3 ขอบข่ายเนื้อหา จำนวน 11 ตัวแปร ด้านที่ 4 ภาวะผู้นำแห่งการเรียนรู้ 3 ขอบข่ายเนื้อหา จำนวน 9 ตัวแปร และด้านที่ 5 โรงเรียนแห่งการเรียนรู้ 4 ขอบข่ายเนื้อหา จำนวน 15 ตัวแปร โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิคัดกรองตัวแปรโดยใช้วิธีการนับความถี่ และการสังเคราะห์ พร้อมสรุปขอบข่ายและตัวแปรการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครูในโรงเรียนประถมศึกษาของพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน คือ ขอบข่ายเนื้อหาที่ 1 สมรรถนะด้านความคิด ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ 1) ครูประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ 2) ครูสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ในอดีต เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงในการจัดการเรียนรู้กับสถานการณ์ปัจจุบัน และ 3) ครูสามารถออกแบบนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ขอบข่ายเนื้อหาที่ 2 สมรรถนะด้านภาษาและการสื่อสาร ประกอบด้วย 3 ขอบข่าย คือ 1) ครูสามารถใช้ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทย เพื่อการสื่อความหมายได้ถูกต้องตรงประเด็น 2) ครูสามารถใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อการแสวงหาความรู้ และ 3) ครูสามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง ขอบข่ายเนื้อหาที่ 3 สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ 1) ครูมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสืบค้นข้อมูล 2) ครูมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และ 3) ครูมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล กลุ่มเครือข่ายทางการเรียนรู้ต่างๆ ขอบข่ายเนื้อหาที่ 4 ความต้องการก้าวหน้าทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ 1) ครูต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง 2) ครูต้องการเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น และ 3) ครูต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมวิชาชีพ ขอบข่ายเนื้อหาที่ 5 ความต้องการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ 1) ครูมีความมุ่งมั่นในการสร้างวินัยแห่งการเรียนรู้แก่ผู้เรียน 2) ครูมีความมุ่งมั่นในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และ 3) ครูมีความมุ่งมั่นในการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ของผู้เรียน ขอบข่ายเนื้อหาที่ 6 ความต้องการพัฒนาสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ขอบข่ายตัวแปร คือ 1) ครูมีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ โดยนำนโยบายทางการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม 2) ครูมีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้เพื่อพัฒนางานตามนโยบายที่สถานศึกษากำหนด และ 3) ครูมีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดจากการดำเนินงานภายในสถานศึกษา ขอบข่ายเนื้อหาที่ 7 การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ 1) ครูมีการประเมินตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา

ตนเอง 2) ครูตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความรู้ทางวิชาการที่ทันสมัยอยู่เสมอ 3) ครูค้นหาแนวทางในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ทางการศึกษาอยู่เสมอ และ 4) ครูมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถหรือทักษะที่หลากหลาย ขอบข่ายเนื้อหาที่ 8 การใฝ่เรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ 1) ครูมีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการเรียนรู้ของตนเอง 2) ครูมองเห็นปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทายในการเรียนรู้ของตนเอง 3) ครูมีนิสัยรักการอ่าน การฟัง และการสืบค้นอยู่เสมอ และ 4) ครูปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลัง เต็มความสามารถ และเต็มเวลา ขอบข่ายเนื้อหาที่ 9 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่เสมอ ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ 1) ครูเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำไปพัฒนาตนเอง 2) ครูมีการพูดคุย แสดงความคิดเห็นทางวิชาการกับผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อนร่วมวิชาชีพ เพื่อการเรียนรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ และ 3) ครูถ่ายทอดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเพื่อนครู ภายในสถานศึกษาอยู่เสมอ ขอบข่ายเนื้อหาที่ 10 การเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีนิสัยรักการอ่าน การฟัง และการสืบค้นอย่างสม่ำเสมอ และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษารู้ และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ขอบข่ายเนื้อหาที่ 11 การสร้างความตระหนักในการเรียนรู้ร่วม ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาพูดคุย บอกเล่า แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองของครู 2) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีพิธีการนำเสนอผลการปฏิบัติงานของครู 3) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมสรุปผลภายหลังการดำเนินงานทุกครั้ง และ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีคู่มือที่ดี หรือคู่มือที่เลี้ยง หรือครูที่ปรึกษา เพื่อช่วยเหลือในการเรียนรู้ของครู ขอบข่ายเนื้อหาที่ 12 การมอบอำนาจในการร่วมนำ ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม และสนับสนุนครู ให้เป็นวิทยากร เพื่อการถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนครู ภายในสถานศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมการ พัฒนาตนเอง และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายงานที่มีความท้าทายให้แก่ครูได้รับผิดชอบ เพื่อการเรียนรู้ และประสบการณ์ที่เพิ่มมากขึ้น ขอบข่ายเนื้อหาที่ 13 วัฒนธรรม แห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ตัวแปร คือ 1) การรวมกลุ่มของครู เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันภายในสถานศึกษา 2) การกำหนดเป้าหมาย เพื่อการเรียนรู้ร่วมกันภายในสถานศึกษา 3) การจัดชั่วโมงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่ครู เพื่อการพัฒนาตนเองภายในสถานศึกษา 4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และ 5) การเคารพ ความคิดเห็นของเพื่อนครูภายในสถานศึกษาอย่างจริงจัง ขอบข่ายเนื้อหาที่ 14 ความพร้อมของ สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ 1) การจัดหาสื่อ และหนังสือที่ เพียงพอ และเหมาะสมต่อการสืบค้นของครู 2) การจัดทำสารสนเทศของสถานศึกษาเกี่ยวกับ นวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อการเรียนรู้ของครู 3) การจัดให้มีคอมพิวเตอร์ที่มีความพร้อมและ

เพียงพอ เพื่อการสืบค้นข้อมูลของครู และ 4) การติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อให้ครูสืบค้นข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขอบข่ายเนื้อหาที่ 15 การสร้างพันธมิตรแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ 1) การได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลจากสถานศึกษาอื่นหรือหน่วยงานอื่น เพื่อการเติมเต็มความรู้แก่ครู 2) การได้รับความอนุเคราะห์วิทยากรจากสถานศึกษาอื่นหรือหน่วยงานอื่น เพื่อการเติมเต็มความรู้แก่ครู และ 3) การได้รับความอนุเคราะห์เพื่อเข้ารับการศึกษาดูงานจากสถานศึกษาอื่นหรือหน่วยงานอื่น เพื่อการเติมเต็มความรู้ของครู ขอบข่ายเนื้อหาที่ 16 การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ 1) การได้รับความร่วมมือจากชุมชน ด้านการจัดการเรียนรู้ตามวิถีท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 2) การได้รับความร่วมมือจากชุมชน ด้านการติดตามการจัดการศึกษา เพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงานแก่ครู และ 3) การได้รับความร่วมมือจากชุมชน ด้านการรักษาความปลอดภัยครูเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู

2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ของโรงเรียนประถมศึกษา ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ หลังจากการหมุนแกนแบบตั้งฉาก โดยใช้วิธีแวนเดอร์แมทซ์ ได้องค์ประกอบของตัวบ่งชี้ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 8 องค์ประกอบ 46 ตัวบ่งชี้ และได้ทำการตัดองค์ประกอบที่ตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบไม่ถึง 3 ตัวบ่งชี้ โดยทำการจัดลำดับองค์ประกอบที่ได้จากการเรียงลำดับ จำนวน 6 องค์ประกอบ 42 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 การเฝ้าพลังทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 15 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 การสร้างช่องทางการเรียนรู้ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 5 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 6 การสนับสนุนทางสังคม จำนวน 3 ตัวบ่งชี้

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครูของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ จำนวน 42 ตัวบ่งชี้ รายละเอียดแยกตามองค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบการเฝ้าพลังทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการวิจัยค้นพบว่า องค์ประกอบที่ 1 การเฝ้าพลังทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 15 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ครูมีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการเรียนรู้ของตนเอง มุ่งมั่นในการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดจากการดำเนินงานภายในสถานศึกษา มีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ของผู้เรียน มุ่งมั่นในการเรียนรู้เพื่อพัฒนางานตามนโยบายที่สถานศึกษา

กำหนด มองเห็นปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทายในการเรียนรู้ของตนเอง มุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถหรือทักษะที่หลากหลาย มุ่งมั่นในการเรียนรู้ โดยน่านโยบายทางการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความรู้ทางวิชาการที่ทันสมัยอยู่เสมอ เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำไปพัฒนาตนเอง ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลัง เต็มความสามารถ และเต็มเวลา ประเมินตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาตนเอง ค้นหาแนวทางในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ทางการศึกษาอยู่เสมอ มีนิสัยรักการอ่าน การฟัง และการสืบค้นอยู่เสมอ มุ่งมั่นในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และมุ่งมั่นในการสร้างวินัยแห่งการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ครูส่วนใหญ่เกิดความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านทักษะและความรู้ เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้เพื่อการดำเนินงานภายในสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้ความต้องการในการเรียนรู้ของครูถูกแสดงออกผ่านพฤติกรรมความมุ่งมั่น การสืบค้น การแก้ไข ปัญหา เพื่อการพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ Knowles ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของตนเองเป็นกระบวนการที่เกิดจากการริเริ่มด้วยตนเอง ตั้งแต่กระบวนการวิเคราะห์ความต้องการ การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ การแยกแยะ การคัดเลือกวิธีการ และการประเมินผล (Knowles, M. S., 1975, b) และแนวคิดของ Guglielmino ได้อธิบายลักษณะของผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง มี 8 องค์ประกอบสำคัญคือ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ ได้แก่ ความสนใจในการเรียน ความภูมิใจในความสำเร็จ ชอบศึกษาค้นคว้า มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การบริหารจัดการกับเวลาและความรับผิดชอบในการเรียน การมีความสุขกับการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยไม่ทอดทิ้งจากสิ่งที่ไม่รู้ มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง มีความรักในการเรียน มีความสนุกสนานในการค้นคว้า และสนใจอยากเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ มองอนาคตในแง่ดี และรู้ทักษะการแก้ปัญหา (Guglielmino, Lucy Madsen, 1977)

2. องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยค้นพบว่า องค์ประกอบที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษารู้และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม พุดคุย บอกเล่า แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองของครู ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง มีนิสัยรักการอ่าน การฟัง และการสืบค้นอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้ครูตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาตนเอง มอบหมายงานที่มีความท้าทายให้แก่ครูได้รับผิดชอบ เพื่อการเรียนรู้และประสบการณ์ที่เพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมและสนับสนุนครู ให้เป็นวิทยากร เพื่อการถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนครูภายในสถานศึกษา จัดให้มีนิทรรศการนำเสนอผลการปฏิบัติงานของครู และจัดให้มีคู่มือที่ดี หรือคู่มือ

เลี้ยง หรือครูที่ปรึกษา เพื่อช่วยเหลือในการเรียนรู้ของครู ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความใกล้ชิดกับครู ดังนั้นการที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง และสนับสนุนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูภายในสถานศึกษา ย่อมส่งผลให้เกิดการต่อยอดทางความรู้จากผู้บริหารสู่ครู ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ พัฒนาทักษะ จากภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ผ่านการพูดคุย บอกเล่า ประชุม และการเป็นแบบอย่างทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ McEwan ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจะส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน ผ่านการส่งเสริมการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนรู้ระหว่างครู นักเรียน และหลักสูตร (McEwan, E.K., 2003) สอดคล้องกับ สงบ ประเสริฐพันธ์ กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาไว้อย่างน่าสนใจ “...ในยุคโลกาภิวัตน์... ความรู้ คืออำนาจ ” ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันจะต้องสร้างภาพพจน์ใหม่ให้เป็นผู้ นำทางวิชาการ มีหน้าที่ในการนำแนวคิดใหม่ไปสู่การปฏิบัติ ปฏิบัติตนเป็นผู้จุดประกายความคิดในการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ นำพาบุคลากรได้ตระหนักและให้ความสำคัญในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (สงบ ประเสริฐพันธ์, 2543)

3. องค์ประกอบการสร้างช่องทางการเรียนรู้ ผลการวิจัยค้นพบว่า องค์ประกอบที่ 3 การสร้างช่องทางการเรียนรู้ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย การได้รับความอนุเคราะห์วิทยากรจากสถานศึกษาอื่นหรือหน่วยงานอื่น เพื่อการเติมเต็มความรู้แก่ครู การได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลจากสถานศึกษาอื่นหรือหน่วยงานอื่น เพื่อการเติมเต็มความรู้แก่ครู การได้รับความอนุเคราะห์เพื่อเข้ารับการศึกษาดูงานจากสถานศึกษาอื่นหรือหน่วยงานอื่น เพื่อการเติมเต็มความรู้ของครู การจัดให้มีคอมพิวเตอร์ที่มีความพร้อมและเพียงพอ เพื่อการสืบค้นข้อมูลของครู การติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่อให้ครูสืบค้นข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดทำสารสนเทศของสถานศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อการเรียนรู้ของครู ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ การจัดช่องทางการเรียนรู้ที่มีความพร้อม ย่อมส่งผลต่อการเข้าถึงความรู้เพื่อการพัฒนาทักษะตนเองของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในการจัดสรรอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ การติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ต และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งที่เป็นระดับหน่วยงาน และระดับบุคคล เพื่อเปรียบเทียบแบบเปิดทางให้แก่ครูในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสภาพความพร้อมให้แก่ครูและผู้เรียนมี สื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย เอื้อให้ผู้เรียนและครูผู้สอนสามารถเข้าถึงและใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวก เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้ด้วยตนเองของครูและผู้เรียนด้วยการทดลอง ค้นคว้า ปฏิบัติจริงมากยิ่งขึ้น (ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์, 2561) ประกอบกับแนวคิดของ Villegas-Reimers ได้กล่าวถึง การทำความเข้าใจกับเครือข่ายการเรียนรู้จากหน่วยงานภายนอก และการส่งเสริม

สนับสนุนให้พัฒนาทีมวิจัยหรือจัดกลุ่มสนใจเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เป็นรูปแบบการพัฒนาครูที่มีความสอดคล้อง ตอบสนองประเด็นสภาพการดำเนินงาน และการแก้ไขปัญหาที่มีความคล้ายคลึงกันได้เป็นอย่างดี (Villegas-Reimers, E., 2003)

4. องค์ประกอบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการวิจัยค้นพบว่า องค์ประกอบที่ 4 การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในสถานศึกษา การเคารพความคิดเห็นของเพื่อนครูภายในสถานศึกษาอย่างจริงจัง การกำหนดเป้าหมาย เพื่อการเรียนรู้ร่วมกันภายในสถานศึกษา การจัดกิจกรรมส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การจัดชั่วโมงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่ครู เพื่อการพัฒนาตนเองภายในสถานศึกษา และการพูดคุย แสดงความคิดเห็นทางวิชาการกับผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อนร่วมวิชาชีพ เพื่อการเรียนรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ การรวมตัวกันของครูเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นภายในตนเอง พัฒนาศักยภาพอย่างมีระบบ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ดังนั้นการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความเข้าใจแก่ครูในการพัฒนาตนเองด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นหนึ่งในแนวทางในการกระตุ้นการคิด การพัฒนาองค์ความรู้ และทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของวิจารณ์ พานิช ที่กล่าวถึง การพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อแสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำร่วม การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน การมีระบบที่มาร่วมใจซึ่งหมายถึงการเป็นชุมชนกัลยาณมิตร การทบทวนไตร่ตรองผล และการสนับสนุน (วิจารณ์ พานิช, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ DoFour ที่กล่าวถึง การดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จัดครูให้ทำงาน และจัดการเรียนรู้ร่วมกัน 3 ด้าน คือ การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน การมีระบบที่มาร่วมใจ และการทบทวนไตร่ตรองผลซึ่งหมายรวมถึงความมุ่งมั่นต่อผลลัพธ์ (DoFour, R., 2004)

5. องค์ประกอบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ผลการวิจัยค้นพบว่า องค์ประกอบที่ 5 องค์ประกอบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสืบค้นข้อมูล การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล กลุ่มเครือข่ายทางการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ในสภาพปัจจุบันครูจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อใช้ในการพัฒนาตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสามารถประยุกต์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอน การจัดการเรียนการสอน รองรับการสร้างนวัตกรรม บริหารจัดการชั้นเรียน รวมถึงสามารถถ่ายทอดความรู้ไปสู่ศิษย์ สอดคล้องกับแนวคิดของ ฐิติวิวัฒน์ สุขป้อม และคณะ กล่าวว่า ครูต้องมีความเข้าใจสื่อเทคโนโลยี มีทักษะในการใช้และถ่ายทอดหรือขยายความรู้ของตนเองไปสู่

นักเรียนผ่านสื่อเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเสาะหาและคัดเลือกเนื้อหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนผ่านทางสื่อเทคโนโลยี สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในฐานะผู้ผลิตและผู้กระจายความรู้ไปสู่ศิษย์ได้ (จิตติวิสัย สุขป้อม และคณะ, 2563) และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ วรณะ บรรจง ที่กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง การเรียนรู้ด้วยการวางแผน การเรียนรู้อย่างอิสระ ซึ่งส่งผลให้เกิดการสรรสร้างนวัตกรรมใหม่ และการพัฒนาที่ตรงตามความต้องการของตนเอง (วรณะ บรรจง, 2551)

6. องค์ประกอบการสนับสนุนทางสังคม ผลการวิจัยค้นพบว่า องค์ประกอบที่ 6 องค์ประกอบการสนับสนุนทางสังคม จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย การได้รับความร่วมมือจากชุมชนด้านการจัดการเรียนรู้ตามวิถีท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ด้านการติดตามการจัดการศึกษา เพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงานแก่ครู และด้านการรักษาความปลอดภัยครู เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ชุมชนให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษา โดยเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาสอดคล้องกับสภาพทางสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่น รวมไปถึงการดูแล แก้ไขปัญหาผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่ง แก้วแดง ที่ได้กล่าวว่า การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการการศึกษาจากส่วนกลางไปยังโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาตรงตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อสร้างความตระหนักในความหลากหลาย (รุ่ง แก้วแดง, 2543) การมีส่วนร่วม และการสร้างความปรองดอง เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง สร้างสันติสุข และความยุติธรรมในสังคม (Novelli, M., Cardoza, M., T., A., L., & Smith, A., 2017) ; (Datzberger, S., Smith, A., & McCully, A., M., 2016) และงานวิจัยของ เอกรินทร์ สังข์ทอง ที่พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาในการประสานสัมพันธ์ที่ีระหว่างชุมชนและสถานศึกษา ทั้งในเรื่องของการบริหารจัดการสถานศึกษาในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูและนักเรียน การสร้างความสัมพันธ์อันดีให้กับโรงเรียนและชุมชน และการจัดเครือข่ายกับสถานศึกษาอื่นในลักษณะของโรงเรียนคู่พัฒนา เนื่องจากการบริหารสถานศึกษาต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชน มีการพัฒนานโยบายและกำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีการจัดกิจกรรมร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาโรงเรียน (เอกรินทร์ สังข์ทอง, 2551)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

องค์ประกอบการพัฒนาครูเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเข้าถึงทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 3) การใช้ช่องทางการเรียนรู้ 4) การเข้าร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และ 6) การสนับสนุนทางสังคม โดยองค์ประกอบที่เข้าถึงทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด โดยมีองค์ประกอบ 2 และ 6 เป็นองค์ประกอบสนับสนุนหลัก ส่วนองค์ประกอบ 3, 4 และ 5 เป็นองค์ประกอบสนับสนุนรองในการขับเคลื่อนรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ข้อเสนอแนะ จากการศึกษาองค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ 1.1 ผู้บริหารระดับกระทรวงศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จากผลการสนทนากลุ่ม พบว่า องค์ประกอบด้านการสนับสนุนทางสังคมเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจครูในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนนโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันทั้งในส่วนของผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้นำชุมชน และหน่วยงานความมั่นคง เพื่อให้ครูเกิดความรู้สึกปลอดภัยในการมาปฏิบัติหน้าที่ อันนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาต่อไป 1.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครูทั้งทางตรงและทางอ้อม ผ่านการใช้ช่องทางการเรียนรู้ การเข้าร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้อำนวยการโรงเรียนควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นรูปแบบการพัฒนาที่ทำให้ครูเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหา และการค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ดำเนินการแล้วประสบความสำเร็จ 2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 2.1 ควรศึกษาองค์ประกอบอื่นที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน เพิ่มเติม 2.2 ควรจัดทำวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการติดตามพฤติกรรมการณ์เรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครูหลังจากสิ้นปีการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว.

- จิตติวิสัย สุขป้อม และคณะ. (2563). ครูกับเทคโนโลยีการสอนในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 15(2), 1-17.
- ทวีศักดิ์ จินตานุรักษ์. (2561). การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. เรียกใช้เมื่อ 12 เมษายน 2564 จาก <https://adacstou.wixsite.com/adacstou/singlepost/2018/07/23/การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่-21-1>
- ทิฆัมพร สมพงษ์ และคณะ. (2559). การบริหารสถานศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารหาดใหญ่วิชาการ, 14(1), 97-107.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2556). การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- วรรณะ บรรจง. (2551). ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของเอกลักษณ์นักศึกษาครูและการรับรู้ความสามารถของตนในการเป็นครูนักวิจัยที่มีต่อพฤติกรรมครูนักวิจัยของนักศึกษาครูในยุคปฏิรูปการศึกษา. ใน ปริญญาณีพนธ์วิทยาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สงบ ประเสริฐพันธ์. (2543). ร่วมกันสรรค์สร้างคุณภาพโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2560). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559. เรียกใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2560 จาก http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/SummaryONETP6_2559.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2552). สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2551). ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Datzberger, S., Smith, A., & McCully, A., M. (2016). The integration of education and peacebuilding-synthesis report on findings from Myanmar. In Pakistan, South Africa and Uganda. Ulster University.

- DoFour, R. (2004). What is professional learning community? *Educational Leadership*, 61(8), 6-11.
- Freire, P. (1996). *Letters to Cristina: Reflections on my life and work*. London: Routledge.
- Gibson, J. M. (1991). A Concept Analysis of Empowerment. *Journal of Advanced Nursing*, 16 (March): 354-361.
- Guglielmino, Lucy Madsen. (1977). *Development of the Self-Directed Learning Readiness Scale* Dissertation, Ed. D. University of Georgia. Retrieved October 18, 2020, from UMI Proquest Digital Dissertation
- Knowles, M. S. (1975, b). *Self - directed learning*. New York: Association Press.
- McEwan, E.K. (2003). *Seven steps to effective instructional leadership*. California: Corwin Press.
- Mezirow, J. (2000). *Learning as Transformation: Critical Perspectives on a Theory in Progress*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Novelli, M., Cardoza, M., T., A., L., & Smith, A. (2017). The 4R's framework: Analyzing education's contribution to sustainable peacebuilding with social justice in conflict-affected contexts. *Journal on Education in Emergencies*, 3(1). 14-4.
- Pedler, M., Burgoyne, J. & Boydell, T. (1988). *The Learning Company: A strategy for Sustainable Development*. London: McGraw – Hill.
- Villegas-Reimers, E. (2003). *Teacher Professional Development: An International Review of the Literature*. Paris: UNESCO International Institute for Educational Planning.